

Zajímavé nálezy brouků (Coleoptera) v okolí Ledče nad Sázavou

Interesting Records of Beetles (Coleoptera) around Ledec nad Sázavou

OLDŘICH ROD

Pod Skalkou 1181, Ledec nad Sázavou, CZ – 58401; e-mail: djdoor@seznam.cz

Publikováno on-line 8. 3. 2017

Abstract: This paper has informed about interesting faunistic records and bionomical data of beetles from Ledec nad Sázavou and the surrounding area. The species of beetles which are presented in this paper belong to the following families: Carabidae, Chrysomelidae, Geotrupidae, Scarabaeidae, Staphylinidae.

Key words: faunistic, Coleoptera, Czech Republic, Ledec nad Sázavou, Bohemian-Moravian Highlands

Tento článek má za úkol informovat o zajímavých nálezech a pozorování brouků z let 1995–2016 z nejbližšího okolí Ledče nad Sázavou.

Zkratky použité v textu: ČS = kategorie ohrožení z Červené seznamu bezobratlých ČR (Farkač et al. 2005); § = kategorie ohrožení dle Vyhl. č. 395/1992 Sb. ve znění Vyhl. č. 175/2006 Sb; EVL = evropsky významná lokalita; leg. = sbíral; coll. = sbírka; det. = determinoval (určil); observ. = pozoroval; ex. = exemplář.

PŘEHLED DRUHŮ

Střevlíkovití (Carabidae)

***Carabus problematicus problematicus* Herbst, 1776:** ČS: Není uveden. §: Druh ohrožený. V ČR nominotypický poddruh, po celém území ojedinělý. Lokálně hojný v lesích pahorkatin a hor (Hůrka 1996).

Nálezová data: Bohemia, Ledec nad Sázavou, 6357b, smrkový les, 30. 7. 2006, 1 ex., O. Rod observ.; Bohemia, Ledec nad Sázavou, 6357b, 15. 9. 1997, 1 ex.; 1. 6. 1998, 1 ex.; 12. 8. 2001, 1 ex.; 10. 5. 2009, 1 ex.; 29. 8. 2009, 1 ex., vše P. Ďoubal observ.

***Omophron limbatum* (Fabricius, 1776):** ČS: Není uveden. §: Není uveden. Psamobiont, hygrol. V Čechách lokálně na plochých, nezarostlých písčitých březích neznečištěných vod (Veselý 2002).

Nálezová data: Bohemia, Kožlí, 6357a, písčítokamenitý břeh nádrže Želivka (EVL Želivka), 6. 9. 2016, 9 ex., O. Rod leg., det. et coll.; 15 ex., R. Nový leg., det. et coll.

Mandelinkovití (Chrysomelidae)

***Donacia dentata* Hoppe, 1795:** ČS: Ohrožený druh. §: Není uveden. Vyskytuje se v okolí vod, kde roste jeho živná rostlina žabník (*Alisma* sp.), nebo šípátka (*Sagittaria* sp.) (Hesoun et Jelínek 2006).

Nálezová data: Bohemia, Pavlov, 6258c, na šípátce, 29. 7. 2016, 4 ex., O. Rod leg., det. et coll.

***Donacia versicolore* (Brahm, 1790):** ČS: Ohrožený druh. §: Není uveden. Živnou rostlinou je rdest vzplývavý (*Potamogeton natans*). *D. versicolore* se vyskytuje lokálně po celém území ČR od nížin až do hor. V nádržích s větší populací živné rostliny bývá hojný (Maštera et al. 2015).

Nálezová data: Bohemia, Pavlov, 6258c, na rdestu vzplývavém, 24. 6. 2016, 1 ex.; 29. 7. 2016, 1 ex., vše O. Rod leg., det. et coll.

Chrobákovití (Geotrupidae)

***Odonteus armiger* (Scopoli, 1772):** ČS: Ohrožený druh. §: Ohrožený druh. Vzácny druh známý z více lokalit jižní Moravy. Často nalétává na světlo. Na lesních loukách, ale i jinde (Tesař 1957).

Nálezová data: Bohemia, Bojiště, 6357b, lesní louka, smyk za letu, 18.–23. 7. 2016, více ex., R. Nový observ.; 20. 7. 2016, 1 ex., O. Rod observ.; Bilantova Lhota, 6357b, lesní louka, na světlo, 8. 8. 2016, 2 ex., O. Rod observ.

Vrubounovití (Scarabaeidae)

***Aphodius scrutator* (Herbst, 1789):** ČS: Není uveden. §: Není uveden. Dříve velmi vzácny, dnes značně se šířící druh vyskytující se na exkrementech velkých býložravců, zejména skotu (Týr 1999, Škorpík 2015).

Nálezová data: Bohemia, Pavlov, 6257d, kravský trus, 17. 8. 2016, 3 ex.; 19. 8. 2016, 2 ex.; 21. 8. 2016, 1 ex.; 9. 9. 2016, 2 ex., vše O. Rod leg., det. et coll.

***Gnorimus nobilis* (Linné, 1758):** ČS: Zranitelný druh. §: Silně ohrožený druh. *G. nobilis* (L.) je příznačným broukem přírodně zachovalých podhorských listnatých lesů, hlavně bukových. V nížinách se vyskytuje zřídka. Samičky kladou vajíčka do trouchnivého dřeva starých kmenů a kořenů listnatých stromů, obzvláště buků. Brouci nejraději usedají na bílé a bohatě kvetoucí keře jako tužebník (*Filipendula*), tavolník (*Spiraea*), bez (*Sambucus*), různé okoličnaté rostliny (*Daucaceae*) apod. (Balthasar 1956).

Nálezová data: Bohemia, Leděč nad Sázavou, 6257d, Rašovec, 12. 6. 2010, 1 ex., O. Rod observ.; Bohemia, Smrčná, 6358a, květ *Knautia* sp., 29. 6. 2010, více ex., O. Rod observ.; Bohemia, Leděč nad Sázavou, 6357b, V. 2009, 3 ex., R. Nový observ.; Bohemia, Leděč nad Sázavou, 6257d, 15. 6. 1995, 1 ex.; 5. 8. 1996, 1 ex.; 25. 6. 1999, 1 ex.; vše P. Ďoubal observ.

***Oryctes nasicornis andrejanus* Minck, 1916:** ČS: Ohrožený druh. §: Ohrožený druh. Stal se druhem do jisté míry synantropním, vyskytuje se v kompostech, skládkách pilin, či dřevních štěpek. Ve svém areálu rozšíření, tvoří několik poddruhů, z nichž v ČR se vyskytují 2. Je to *O. n. andrejanus*, který žije v Čechách a největší části Moravy. Na východní a jihovýchodní Moravě tvoří přechodné formy k poddruhu *O. nasicornis holdhausi* Minck, 1914, vyskytujícímu se na Slovensku (Bunalski 1999, Balthasar 1956).

Nálezová data: Bohemia, Kožlí, 6357b, halda pilin, 14. 7. 2010, 1 ex.; Bohemia, Leděč nad Sázavou, 6257d, Rašovec, skládka štěpky od technických služeb, 28. 8. 2011, 1 ex.; Bohemia, Leděč nad Sázavou, 6357b, 12. 7. 2016, 1 ex., vše O. Rod observ.; Bohemia, Leděč nad Sázavou, 6257d, 29. 6. 2009, 1 ex.; 9. 6. 2014, 2 ex., vše P. Ďoubal observ.; Bohemia, Kožlí, 6357b, 17. 6. 2013, 1 ex., P. Ďoubal observ.

Drabčíkovití (Staphylinidae)

***Emus hirtus* (Linné, 1758):** ČS: Ohrožený druh. §: Ohrožený druh. Patří do ekologické skupiny brouků vázaných na trus skotu. Jeho vazba spočívá v predaci koprofágního hmyzu zejména brouků čeledi Scarabaeidae a much čeledi Scatophagidae. Zřídka se vyskytuje na koňských, příp. lidských exkrementech, pod hniječím rostlinným zbytky, na mršinách, hniječích houbách a stromové míze. Ve druhé polovině 20. století u nás téměř vymizel, z území ČR bylo publikováno pouze několik nálezů (Kočárek 1997).

Nálezová data: Bohemia, Pavlov, 6257d, kravský trus, 18. 8. 2016, 1 ex.; 19. 8. 2016, 1 ex., vše R. Nový, observ.; Bohemia, Obrvaň, 6257d, hnojiště, 8. 5. 2013, 2 ex.; 12. 5. 2013, 1 ex.; 19. 5. 2013, 1 ex.; 1. 7. 2013, 1 ex.; 25. 5. 2014, 1 ex., vše P. Ďoubal observ.

PODĚKOVÁNÍ

Za poskytnutí některých faunistických dat děkuji R. Novému a P. Ďoubalovi.

LITERATURA

- BALTHASAR V. (1956): Brouci listoroží – Lamellicornia. Díl I. Lucanidae – roháčovití, Scarabaeidae – vrubounovití. Pleurosticti. Fauna ČSR II. – Nakladatelství Československé akademie věd, Praha, 286 pp.
- BUNALSKI M. (1999): Die Blatthornkäfer Mitteleuropas. Coleoptera, Scarabaeoidea. – Bratislava, 80 pp.
- FARKAČ J., KRÁL D. et ŠKORPÍK M. [eds.] (2005): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. (List of threatened species in the Czech Republic. Invertebrates). – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 760 pp.
- HESOUN P. et JELÍNEK A. (2006): Inventarizační zoologický průzkum PP Luží u Lovětína. – Hamerský potok o. s., 15 pp.
- HŮRKA K. (1996): Carabidae of the Czech and Slovak Republics. Carabidae České a Slovenské republiky. – Kabourek, Zlín, 565 pp.
- KOČÁREK P. (1997): Výskyt *Emus hirtus* na území České republiky (Coleoptera: Staphylinidae). [On the occurrence of *Emus hirtus* in the territory of the Czech Republic (Coleoptera: Staphylinidae)]. – Klapalekiana, 33: 185–186.
- MAŠTERA J., DVOŘÁK I., KŘIVAN V., BEZDĚČKOVÁ K. et BEZDĚČKA P. (2015): Zoologické průzkumy Rančířovského Okrouhlíku. – Mokřady - ochrana a management, Dobronín, 46 pp.
- ŠKORPÍK M. (2015): Zemědělská krajina a praktické problémy ochrany. – Živa, 4/2015: 173–178.
- TESAŘ Z. (1957): Brouci listoroží – Lamellicornia. Díl II. Scarabaeidae – vrubounovití. Leparosticti. Fauna ČSR II. – Nakladatelství Československé akademie věd, Praha, 326 pp.
- TÝR V. (1999): Rozšíření druhu *Aphodius (Copriformus) scrutator* (Coleoptera: Scarabaeidae) v Čechách, na Moravě a na Slovensku. (Distribution of *Aphodius (Copriformus) scrutator* (Coleoptera: Scarabaeidae) in Bohemia, Moravia and Slovakia.). – Klapalekiana, 35: 145–156.
- VESELÝ P. (2002): Střevlíkovití brouci Prahy (Coleoptera: Carabidae). – Praha, 167 pp.